

محیط زیست

کاوه مدنی، برنده جایزه «نوبل آب»: من در کنار ایران هستم و خواهم ماند

محمد ضرغامی

کمتر از یک دقیقه پیش

کاوه مدنی هنگام دریافت جایزه‌ای که به نوبل آب معروف است

جایزه آب که از آن به عنوان «نوبل آب» یاد می‌شود، از حدود ۳۵ سال پیش به دانشمندان و افراد پیشرو در زمینه آب اهدا می‌شود. برنده جایزه سال ۲۰۲۶، کاوه مدنی متخصص آب و رئیس موسسه آب، محیط‌زیست و سلامت دانشگاه سازمان ملل است. او در ۴۴ سالگی جوانترین برنده این جایزه است که شب گذشته، پادشاه سوئد در استکهلم به او اهدا کرد.

آقای مدنی در هنگام دریافت این جایزه ترانه «سلطان قلب‌ها» سروده و اجرای زنده‌یادان محمدعلی شیرازی و عارف را اجرا کرد او در گفت‌وگو با برنامه رادیویی ایستگاه ۱۹ رادیو فردا به دریافت این جایزه و خبرهای بازگشت گروهی از ایرانیان به ایران پاسخ داده است.

من نمی‌دانستم دستی هم در ساز و آواز دارید و به این زیبایی می‌خوانید. این ترانه از ترانه‌های مورد علاقه من است و خواننده‌اش، آقای عارف، نیز از دوستان خوب من بود.

سلام عرض می‌کنم به شما و همه شنوندگان عزیز. لطف دارید. البته این اجرا چندان حرفه‌ای نبود! برگزارکنندگان از طریق نزدیکانم فهمیده بودند که این ترانه را دوست دارم و گاهی در جمع‌های خانوادگی زمزمه‌اش می‌کنم. موضوع را به من نگفته بودند و در برنامه غافلگیرم کردند. مجری هم مرا به روی صحنه برد و از من خواست همراهی کنم. بدون تمرین و هماهنگی قبلی بود، اما خوشحالم که در نهایت بد از آب درنیامد.

درباره جایزه‌ای که دریافت کرده‌اید، فکر می‌کنید اگر در ایران می‌ماندید باز هم امکان دریافت آن وجود داشت؟ آیا این موفقیت تا حدی مرهون خروج شما از ایران است؟

واقعاً نمی‌توانم زندگی‌ای را که تجربه نکرده‌ام پیش‌بینی کنم. وقتی به ایران رفتم، تصورم این بود که چند سال کار می‌کنم و بعد به انگلستان و جایگاه دانشگاهی‌ام در امپریال کالج برمی‌گردم، اما شرایط تغییر کرد و مسیر دیگری شکل گرفت. این جایزه نیز برای یک کار یا مقاله خاص نیست؛ حاصل مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و دستاوردهای علمی طی سال‌هاست. بنابراین نمی‌دانم اگر در ایران می‌ماندم چه اتفاقی می‌افتاد. با این حال، دوره حضورم در ایران بخش مهمی از تجربه کاری من بود و آموخته‌های آن دوران را امروز نیز در فعالیت‌هایم در سازمان ملل به کار می‌گیرم.

فکر می‌کنید ایران با نبودن شما در داخل کشور چه چیزی را از دست داده است؟ آیا افرادی توانستند ایده‌های شما را ادامه دهند؟

ایران چیزی را از دست نداده است؛ من در کنار ایران هستم و خواهم ماند. البته کار کردن از داخل کشور با فعالیت از بیرون متفاوت است. یک فرد به تنهایی نمی‌تواند یک سیستم بزرگ را تغییر دهد، اما تغییر می‌تواند از یک فرد آغاز شود. من در ایران همکاران خوبی داشتم و حرکتی شکل گرفته بود که می‌توانست ادامه پیدا کند. شاید می‌شد کارهای بیشتری انجام داد، اما امروز هم می‌توان از دانش و تجربه ایرانیان خارج از کشور استفاده کرد. بسیاری از مشکلات آب و محیط زیست ایران، جهانی هستند و ما همان مسائل را در سازمان ملل و دیگر نقاط جهان دنبال می‌کنیم. مردم ایران شایسته زندگی بهتری هستند و ایران همچنان ظرفیت انجام کارهای بسیار بیشتری را دارد.

در توضیح جایزه آب استکهلم از «خطرپذیری» شما در پژوهش‌های آب گفته شده است. این خطرپذیری چه معنایی دارد؟ آیا تصمیم شما برای رفتن به ایران نیز بخشی از آن بود؟

ما دقیقاً نمی‌دانیم هیئت داورى چه چیزی را مدنظر داشته است. حوزه کاری و پژوهش‌های من و همچنین مطرح کردن مسائل علمی و زیست‌محیطی در فضای عمومی، ممکن است برای برخی دولت‌ها خوشایند نباشد. در ایران هم به دلیل فعالیت‌ها و مواضع مشکلاتی برایم ایجاد شد. شاید این همان چیزی باشد که بتوان آن را نوعی خطرپذیری دانست، اما دقیقاً نمی‌دانم منظور داوران چه بوده است.

این روزها می‌بینیم که وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گفته است بیش از ۱۰۰ چهره ایرانی خارج از کشور می‌خواهند به ایران برگردند. شما یک‌بار به دعوت مقام‌های دولتی به ایران بازگشتید، اما نتوانستید بمانید. حالا عده‌ای از هنرمندان هم در حال بازگشت هستند. همین امروز هم خبرهایی درباره بازگشت محسن نامجو، خواننده سرشناس، منتشر شد. این رفتن‌ها، دور شدن‌ها، ماندن‌ها و بازگشتن‌ها برای شما چه معنایی دارد؟ آیا باید کسانی را که برمی‌گردند سرزنش کرد؟ یا کسانی را که از ایران رفته‌اند؟ یا اینکه باید به این مسئله به عنوان پدیده‌ای طبیعی در ارتباط با جغرافیا و تاریخ ایران نگاه کرد؟

ما انسانیم و هرکدام داستان زندگی، علایق، عزیزان و تجربیات متفاوتی داریم و بر اساس آنها تصمیم می‌گیریم. هیچ تصمیمی مطلقاً خوب یا بد نیست. من در جایگاهی نیستم که کسی را برای رفتن یا برگشتن تشویق یا سرزنش کنم. هر انسانی حق دارد تصمیم بگیرد کجا زندگی کند، کجا شادتر باشد و کجا بتواند مؤثرتر زندگی و اهدافش را دنبال کند.

امیدوارم در یک فضای دموکراتیک بتوانیم به تصمیم دیگران احترام بگذاریم؛ نه کسانی را که می‌روند سرزنش کنیم و نه کسانی را که برمی‌گردند. همچنین نباید به ایرانیان خارج از کشور گفت چون دور هستند، حق اظهارنظر درباره ایران را ندارند. ما درباره زندگی و دلایل تصمیم دیگران اطلاعات کاملی نداریم و نمی‌توانیم بدون دانستن شرایط آنها حکم صادر کنیم.

آرزویم این است که شرایطی فراهم شود که همه بتوانند آزادانه بروند، برگردند و درباره زندگی خود تصمیم بگیرند. بسیاری از ما از دوری ایران حسرت می‌خوریم؛ بعضی‌ها می‌خواهند بروند، بعضی‌ها برگردند و بعضی‌ها رفت‌وآمد کنند. مسئله این است که امروز این امکان برای همه یکسان فراهم نیست. امیدوارم روزی برسد که انتخاب محل زندگی، ماندن یا بازگشت، صرفاً یک انتخاب انسانی باشد و ایران نیز کشور بهتری برای زندگی همه ایرانیان شود.

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

محیط زیست

بایگانی

اجتماعی